

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่
อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

People's Participation in The Local Development of Ban Du Provincial Administrative
Organization, At Samat District Roi-Et Province

พระฐิติพงศ์ ฐานวิโร
ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์
ผศ.ดร.สยามพร พันธไชย
วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Phra. Thitipong Tanaveero
Asst.Prof. Dr.Sukanda Junthavaree
Asst.Prof. Dr.Siamporn Phanthachai
RoiEt Buddhist college
Email: 6341702015@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ: 19 สิงหาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 22 สิงหาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 22 สิงหาคม 2565

Received: August 19, 2022; Revised: August 22, 2022; Accepted: August 22, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ 2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ 3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ การโดยทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี เพศต่างกันมีส่วนร่วมในการการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ 1) ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการต่างๆที่ช่วยส่งเสริมการมีรายได้ในชุมชน 2) ส่งเสริมในการจัดกิจกรรมทำความสะอาดแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ 3.การส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม,ประชาชน,พัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This research paper aims 1. To study the level of public participation in local development. Ban Du District Administration 2. To compare people's participation in local development. Ban Du District Administration 3. to propose ways to improve people's participation in local development. Ban Du District Administration. This the quantitative research, using a sample of 368 people, analyze data by determining frequency, percentage, average, standard deviation, and analyze by testing T-values and F-tests with one-way variance analysis

The results showed that 1. People's Participation in the local Development of Ban Du Provincial Administrative Organization, At Samat District, Roi-Et Province by overall, was at a high level 2. Comparison of public participation in local development Ban Du District Administration, classified by personal factors, finding that age, education level, occupation, income and duration of living in different areas. Participation in local development differed statistically significantly at the level of 0.05, thus accepting research assumptions. People of different genders are not involved in local development. Therefore, it rejects the research hypothesis. 3. Guidelines for development the participation of people in the local Development of Ban Du Provincial Administrative Organization, At Samat District, Roi-Et Province. 1) Encourages people to participate in the proposed projects that promote income in the community. 2) Promote the regular cleaning activities for the community. 3. Promoting local culture, traditions and wisdom

Keywords: Participation, People, Local Development

บทนำ

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย เป็นรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) คือรัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจทางการปกครองและการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ เพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย เกิดขึ้นภายหลังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าทรงปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และมีปรับปรุงแก้ไขมาเรื่อยมาจนถึงปี 2537 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและ

องค์การบริหารส่วนตำบล โดยในครั้งแรกเป็นการยกฐานะสภาตำบล ขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีสมาชิกสภาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่งและมาจากการแต่งตั้งส่วนหนึ่ง คณะกรรมการบริหารมีกำหนดเป็นประธานคณะกรรมการโดยตำแหน่ง ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542 ให้มีการเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะผู้บริหารมาจากความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและมีการแก้ไขอีกครั้งในปี พ.ศ.2546 โดยกำหนดให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในจังหวัดนั้น (ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2555 : 193-196)

แนวโน้มของระบอบประชาธิปไตยซึ่งกำลังดำเนินไปในทุกวันนี้ การเพิ่มขึ้นของการให้มียุทธศาสตร์มีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของรัฐบาลกลายเป็นนิยามของประชาธิปไตย ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย หรือเป็นสิ่งที่ต้องกระทำก่อนการตัดสินใจของรัฐบาล รวมทั้ง ยังถือเป็นเงื่อนไขที่จะต้องจัดให้มีก่อนการพิจารณาให้ทุนในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศของธนาคารโลกและธนาคารอื่นในภูมิภาค นอกจากภาครัฐแล้ว บริษัทเอกชนจำนวนมากได้ดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเกี่ยวกับการหาที่ตั้งโครงการ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หรือการเยียวยาแก้ไขแก่ผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อให้โครงการที่จะจัดทำขึ้นได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากประชาชนอย่างแท้จริง (เรณูมาศ รักษาแก้ว, 2564 : 1)

ในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้มีการส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนหรือมีส่วนในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง ดังนั้นการพัฒนาท้องถิ่นจึงไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นท้องถิ่นที่เข้มแข็งและในการกำหนดนโยบายไม่ได้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากนักเนื่องจากการไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง ทำให้ไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงของท้องถิ่นว่าต้องการให้ท้องถิ่นของตนพัฒนาไปในทิศทางใด

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด มีแผนในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ 1.การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ปรับปรุงการขาดแคลนน้ำในการเกษตรและน้ำประปาสำหรับอุปโภคบริโภค ปรับปรุงไฟฟ้าที่ยังส่องสว่างไม่เพียงพอและบำรุงเส้นทางสัญจรของประชาชน 2.การพัฒนาด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ได้แก่ การกำจัดขยะและน้ำเสียให้หมดด้วยวิธีที่ถูกต้อง พัฒนาให้ประชาชนในพื้นที่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง พัฒนาให้มีสื่อการเรียนการสอนที่พอเพียงเด็กนักเรียน 3.การพัฒนาด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการพาณิชยกรรมจัดสถานที่ให้กับร้านค้าแผงลอยได้จำหน่ายสินค้า ปรับปรุงผลผลิตทางการเกษตรให้มีราคาสูง มีแหล่งเงินลงทุนสำหรับประชาชน 4.การพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชนและความสงบเรียบร้อย มีการควบคุมด้านระบบจราจรและเน้นด้านความปลอดภัยของชีวิตทรัพย์สินของประชาชน 5.การพัฒนาด้านการบริหารการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงคุณภาพของดินและน้ำใต้ดิน 6.การพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญา ท้องถิ่นถูกกลืนเลือน เป็นต้น ในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ มีแผนในการพัฒนา

หลายด้าน และยังไม่ประสบความสำเร็จตามต้องการ เพราะ ประชาชนอาจคิดว่านี่ไม่ใช่เรื่องสำคัญหรือยังไม่มี ความเข้าใจในปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น เพราะเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยอยากที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาท้องถิ่น โดยศึกษาความสัมพันธ์ของบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในพื้นที่ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด (ส่วนงานนโยบายและแผน, 2563 : 33-37)

จากประเด็นปัญหาสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อเป็นแนวทางมา แก้ไข ในโครงการที่ดำเนินการพัฒนา ที่ได้ร่วมมือกันระหว่างประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ ให้ มีเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดให้กับประชาชน ก่อให้เกิดประโยชน์และสามารถตอบสนองความต้องการ ของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล บ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการ วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4,514 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด คำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน (Yamane, 1973: 580-581)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้, ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่, การมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ 1. ด้านการตัดสินใจ 2. ด้านการดำเนินกิจกรรม 3. ด้านผลประโยชน์ 4. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านวัฒนธรรม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือลักษณะของเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือมาจากแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเครื่องมือที่นำมาปรับข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการวิจัยในครั้งนี้ ภายใต้การควบคุมดูแลและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการอาศัยในพื้นที่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ 1. ด้านการตัดสินใจ 2. ด้านการดำเนินกิจกรรม 3. ด้านผลประโยชน์ 4. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ ได้แก่ 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านวัฒนธรรม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) ให้เลือกตอบแบบเสรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตวิทยาลัย สงขลาร้อยเอ็ด ถึงผู้นำชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องทั้งหมด 368 ชุดและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป.

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด (Open ended Question) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด และข้อเสนอแนะอื่น ๆ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

สรุปผล

ในการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อการอธิบายให้ง่ายต่อเข้าใจผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาลจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D.= 0.89) และ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D.= 0.97)

ส่วนที่ 2 ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย, ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย, ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย, ประชาชนที่มีอาชีพกัน ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย, ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย, ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 3 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 1) ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมทุนแก่ประชาชนเพื่อสร้างกลุ่มอาชีพภายในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้แก่ประชาชน, ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในโครงการต่างๆ ที่ส่งเสริมการมีรายได้ในชุมชน, ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการต่างๆที่ช่วยส่งเสริมการมีรายได้ในชุมชน, ส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านสังคม ควรจัดกิจกรรมอบรมความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด เพื่อให้เยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด เช่น การแข่งกีฬา, ส่งเสริมให้ประชาชนเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น, ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมมากขึ้น, ส่งเสริมให้ประชาชนทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนเพื่อให้เกิดความสามัคคี 3) ด้านวัฒนธรรม ส่งเสริมให้เยาวชนให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสืบสานประเพณีอันดีงามต่อไป, ส่งเสริมงบประมาณในการจัดงานประเพณีตามฮีต 12 คอง 14, ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของประเพณีท้องถิ่นให้มากขึ้น, ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุซึ่งเป็นหลักในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมได้ทำตนเป็นแบบอย่างแก่ชนรุ่นหลัง 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ ให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง, ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม, ส่งเสริมในการจัดกิจกรรมทำความสะอาดแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ, พัฒนาแหล่งน้ำและทรัพยากรธรรมชาติเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. จากการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นายธีรวัฒน์ โรจนมงคล (2562: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหา อากาศ วิฑูรย์ (ผดุงชาติ) (2563: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของ องค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำเกษตรกรรม และมีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีแหล่งสนับสนุนทางด้านเงินทุนภายในหมู่บ้าน ในแต่ละชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพ ด้านสังคม ประชาชนวัยกลางคนนิยมออกไปหารายได้จากต่างถิ่นเป็นรายได้หลัก ผู้คนส่วนมากใช้ชีวิตเร่งรีบเพื่อหารายได้ให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายครอบครัวตนเอง มีการเฝ้าระวังให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติด ด้านวัฒนธรรม การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในแต่ละหมู่บ้านมีการแบ่งกันจัดประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ที่แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละหมู่บ้าน มีผู้สูงอายุเป็นหลักในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมเป็นแบบอย่างแก่ชนรุ่นหลัง ด้านสิ่งแวดล้อม สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ และองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติภายในหมู่บ้านให้สะอาดอยู่สม่ำเสมอ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกันไป จำแนกได้ดังนี้ ประชาชนที่มีเพศ ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้ทราบว่าเพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสุริโย สุโขโต (รุ่งเรือง) (2562: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม

ของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลสนับทึบ อำเภอน้อย จังหวัด
 พระนครศรีอยุธยา” พบว่า ประชาชนที่มี อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
 สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี เพศและรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
 สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุ ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหาร
 ส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ทำให้ทราบว่าอายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัด
 ร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระเฉลิมวุฒิ จิตตสวโร (น้อยโถม) (2562: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัย
 เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงพะไล อำเภอแก้งสนาม
 นาง จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็น
 แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
 กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ให้ทราบว่าระดับ
 การศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่
 อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เอกภพ กาญจนเสน (2555: บทคัดย่อ)** ได้
 ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง
 จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า เพศ อายุ และการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การ
 บริหารส่วนตำบลในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ประชาชนที่มีอาชีพ
 ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัด
 ร้อยเอ็ด แตกต่างกันทำให้ทราบว่าอาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา
 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รัฐ กันภัย
 (2558: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว
 ของ เทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี” พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และ
 ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน ประชาชนที่มีรายได้ ต่างกันมี
 ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด
 แตกต่างกันทำให้ทราบว่าอาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การ
 บริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **กিজา โพนแดน
 (2557: บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล
 ตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำ
 แผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว แตกต่างกัน ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ต่างกันมี
 ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด
 แตกต่างกันแตกต่างกันทำให้ทราบว่าอาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
 กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

รัฐ กันภัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี” พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม พบว่า ส่งเสริมทุนแก่ประชาชนเพื่อสร้างกลุ่มอาชีพภายในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้แก่ประชาชน ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในโครงการต่างๆที่ส่งเสริมการมีรายได้ในชุมชน ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการต่างๆที่ช่วยส่งเสริมการมีรายได้ในชุมชน ควรจัดกิจกรรมอบรมความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด เพื่อให้เยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด เช่น การแข่งกีฬา ส่งเสริมให้ประชาชนทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนเพื่อให้เกิดความสามัคคี ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุซึ่งเป็นหลักในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมได้ทำตนเป็นแบบอย่างแก่ชนรุ่นหลัง ส่งเสริมให้เยาวชนให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสืบสานประเพณีอันดีงามต่อไป ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมส่งเสริมในการจัดกิจกรรมทำความสะอาดแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1.1 ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมมากขึ้น
- 1.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการต่างๆที่ช่วยส่งเสริมการมีรายได้ในชุมชน
- 1.3 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาต่อยอดและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพัฒนาให้ประชาชนและหน่วยงานของราชการในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
- 2.2 ควรศึกษาว่ามีปัจจัยข้อใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2.3 ควรศึกษาภาวะผู้นำที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และแนะแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กิจจา โพนแดน.(2557). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์.(2555). การบริหารราชการไทย.เชียงใหม่: สำนักกวีรัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นายธีรวัฒน์ โรจนมงคล.(2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเฉลิมวุฒิ จิตตสวโร (น้อยโถม).(2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงพะไล อำเภอแก่งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอากาญ ฐิตธมโม (ผดุงชาติ).(2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ของ องค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต,พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุริโย สุชีโต (รุ่งเรือง).(2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลสนับทึบ อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐ กันภัย.(2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. วารสารฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ.8(1),465-482.
- เรณู มาศ รักษาแก้ว.(2564). การมีส่วนร่วมของประชาชน. 19 กันยายน 2564.จาก: wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การมีส่วนร่วมของประชาชน.
- ส่วนงานนโยบายและแผน.(2563).แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด. รายงาน.ร้อยเอ็ด.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 2d ed. Tokyo: John Weatherhill, Inc.